

Farvel til Brigaden?

Er en profesjonell bataljon billigere enn to vernepliktsbataljoner? Hæren tviler på det. Foto: Adrian-Lombardo/FMS

Sats mer på profesjonelle soldater. Brigadestrukturen er formålsløst strev for et forfeilet mål. To sterke påstander fra Sverre Diesen den siste tiden. I Hæren høster han motbør.

– Jeg rett og slett faglig uenig i mange av hans tanker, sier oberst Roar Laugerud, sjef for operasjoner i Hærstaben som sitter på Bardufoss.

Dermed er loddet kastet. Det er ikke mange som tør å stå opp mot Sverre Diesen, selv om han nå er pensjonist. I media den siste tiden har Diesen stått fram med harde angrep på verneplikten.

Fikk den tidligere forsvarssjefen viljen sin, skulle hæren lagt ned de to manøverbataljonene, Panserbataljon og 2. bataljon. Disse består av vernepliktige og skulle da bli erstattet av en ny profesjo-

nell bataljon. Dermed ville Hæren bestått av to profesjonelle manøverbataljoner, Telemark bataljon på Rena pluss en ny profesjonell bataljon i indre Troms. Disse forslagene var vel og merke identisk med de forslag Diesen framførte som forsvarssjef i forsvarsstudien og som han ikke fikk gjennomslag for.

– Jeg har lite sans for at pensjonister lar hjertet renne over av følelser for saker som man ikke fått gjennomslag for i posisjon. Man bør være så prinsipiell at man overlater avgjørelsene til de som styrer butikken nå, ikke gå tungt inn i en rekke aktuelle forsvarssaker med synspunkter på for eksempel verneplikten som avviker fra den nye forsvarssjefen, sier oberst Laugerud.

Strid om tall

Diesen hevder at de to manøverbataljonene i 2008 kostet drøyt en milliard kroner både i drifts- og kapitalkostnader pr. år, mens en vervet, Telemark bataljon, kostet i underkant av 700 millioner.

En vervet bataljon er altså langt billigere. Går du god for dette regnestykket? – Nei, det gjør jeg ikke, men jeg kjenner heller ikke forutsetningen for Diesens tall. Jeg tror likevel at man ikke skal foreta en for mekanisk sammenligning.

– I dag har de som tegner kontrakt og blir grenaderer i Telemarkbataljon over ett år tjeneste bak seg, kanskje ytterligere seks måneder i Afghanistan.

– De som begynner i Telemarkbataljon er altså nesten ferdig utlært. Skulle man tatt folk fra gata og trent dem opp ville man hatt et stort frafall og foretatt en ut-siling. En slik ”rekrutt- og opplæringsavdeling” ville også krevd befal, forlegninger og driftsmidler. Regnestykket er altså ikke så enkelt.

Laugerud viser også til den helprofesjonelle nederlandske hær, som norske offiserer har nær kontakt med, nå forbereder seg på økonomiske innstramminger. I den forbindelse går man gjennom vernepliktsordning og vurderer den på nytt. Årsaken er at det etter deres vurde-

Sverre Diesen får motbør.

ring kan være billigere å bruke vernepliktige.

- Forholdet mellom vernepliktige og vervede er med andre ord ingen enkle størrelser, sier Laugerud.

Brigaden

Diesen mener at ønsket om å opprettholde "Hærens brigadestruktur er formålsløst strev for et forfeilet mål" og den ikke er økonomisk bærekraftig på sikt. Kommentar?

- Igjen er jeg faglig uenig, sier Laugerud, men la oss ta det formelle først – ikke uviktig det heller.

- Planen for Hæren er god. I langtidsplanen blir det slått fast at vi skal etablere en brigadestruktur og det foreligger politiske ambisjoner om å styrke hæren. Dette er en plan vedtatt av Stortinget og det er den oppgaven Forsvarssjefen har fått og det mandatet Generalinspektøren for Hæren arbeider innenfor.

- Vi har riktignok ikke fått alle de årsverk vi ba om og noen materiellprosjekter skyves ut i tid, noe som kan indikere at det kan være noen problemer i horisonten. Men det må adresseres innenfor det mandatet og det oppdraget GIH og Forsvarssjefen har.

Økonomisk bærekraftig

Men bør man ikke få en konsistent plan som er økonomisk bærekraftig på lang sikt?

- Det mange områder hvor den norske stat har planer og hvor ikke alle målene blir realisert. Det er ofte avvik mellom langsiktige planer og tildelte midler. Slik er norsk politikk skrudd sammen, noe vi må ta til etterretning og forholde oss til. Men vi må jo melde fra hvis vi ikke kan nå målene slik at vi kan justere kursen under marsjen. At Sverre Diesen med

- Jeg er faglig uenig i den hærmodellen Sverre Diesen skisserer, sier oberst Roar Laugerud i Hærstaben.

sin lange fartstid i området mellom politikk og administrasjon, oppdager at det ikke alltid er fullt ut samsvar mellom plan og mål, er jo litt overraskende.

Brigaden

Laugerud nevner tre sentrale grunner for å opprettholde Brigaden:

For det første:

Brigaden er et system av systemer med ulike fagsystemer. Den er helt avgjørende for å utvikle og beholde kompetansen til krevende fellesoperasjoner.

For det andre:

Fra de ulike støttebataljonene i Brigaden setter man sammen en bataljonsstridgruppe tilpasset oppdraget som har elementer av logistikk, sanitet, ISTAR, ingeniør og artilleri noe som gir økt synergieffekt når de operer samlet.

- Hvis vi skulle hatt noen små støtteelementer knyttet til en manøverbataljon i nord og en i sør ville disse miljøene blitt for små. Det er for eksempel et artilleribatteri knyttet til Telemarkbataljon på Rena, men dette batteriet er en del av en større artilleribataljon i Nord-Norge hvor den henter sin faglige kraft fra. Vi trenger med andre ord en brigadestruktur - hvis ikke blir fagmiljøene for små.

For det tredje:

Man må ha en koordinerende element på toppen – en brigadestab - som syr sammen oppdragene hvis man skal operere over lengre tid. En bataljonsstab vil ha for liten kapasitet til å drive pågående operasjoner samtidig som den driver planlegging. To selvstendige bataljoner

ville rett og slett ha dårlig utholdenhet – både i Norge og internasjonalt. Jeg mener at vi ikke ville kunne holdt det gående i Afghanistan hvis man bare hadde hatt to selvstendige bataljoner og det er et regnestykke som kan settes opp matematisk.

Men er det ikke norske forhold som skal være dimensjonerende når man bygger opp Hæren, ikke internasjonale operasjoner?

- Man må jo kunne ha to tanker i hodet samtidig. Ville det vært politisk akseptabelt at man opererte med enda mindre styrker enn det man nå gjør i Afghanistan? Alternativt om man til stadighet måtte ta "stridspauser"?

- Det å ha en profesjonell bataljon som kan delta i en "første bølge" sammen med de store allierte (f.eks USA eller UK), er ikke en spesielt etterspurt kapasitet. Den er forøvrig ofte også for liten. Men det som er etterspurt er evnen til å stå ute i et område som skal stabiliseres over tid. Her vil norske avdelinger med en miks av vervete og vernepliktige fungere godt. Når vi får flere årsverk - et større innslag av vervede og flere erfarne avdelingsbefal - vil beredskapen og evnen til hurtig innsats øke også i Norge.

- Den nettverkssentriske hær med små avdelinger som styrer inn avstandslevert ild er ikke ditt mål?

- Nei, men det er en lang debatt. Soldater på bakken vil ikke gå av moten i den nærmeste fremtid.

- Sentrale politikere har sagt at en brigade det vet de ikke hva er. Er det ikke da problematisk og få politisk støtte for å opprettholde nettopp Brigaden?

- Derfor må Forsvarssjefen gi klare militære råd. Han kan ikke bare si hvor mye forsvar han kan sy sammen for en viss sum penger ut fra slagordet: "politikkerne må vurdere hvor mye sikkerhet vi trenger". Hvis Forsvarssjefen skal ha en funksjon må han altså komme med faglige råd og si klart fra hva han trenger. I så måte kan det vel stilles et spørsmål om Diesens strategi på dette område som Forsvarssjef bar spesielt gode frukter. ■

Det lykkes ikke redaksjonen å få en kommentar fra Sverre Diesen før deadline. Se ellers Diesens foredrag i Oslo militære samfunn 15 mars i år:

"HVOR GÅR FORSVARET? Refleksjoner etter fire år som forsvarssjef"
http://www.oslomilsamfund.no/oms_arkiv/foredrag2010.html